

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๔๑๙

วันพุธ ที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๐

ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายรชิต สิงหเสนี	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกิริณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจุรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๙. นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๐. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๑. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๒. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๓. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๔. พลตรี วีระ โรจนนาค	กรรมการ
๑๕. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๖. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๗. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๘. พลเอก อัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๙. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง

(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

๒. นางสาววิลาวรรณ รำรื่น

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการธิการ ๓

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นายอธิคม อินทุภูติ

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสุภัทรา เชื้อรอด

๒. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นางสาวสุจิตตา มโหธร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๒. นายวิชัยพล ฉวีวรรณ

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๔๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๐๑ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๐ ถึงครั้งที่ ๔๑๘ วันอังคาร ที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะอนุกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ที่ประชุมพิจารณาความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... เฉพาะบางมาตรา ต่อจากการประชุมครั้งที่ผ่านมา โดยเริ่มพิจารณาตั้งแต่ร่างมาตรา ๖๒ เป็นต้นไป ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

มาตรา ๖๒

“มาตรา ๖๒ ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนาจการระดับสูงหรือเทียบเท่า ลงมามีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด หรือเจ้าพนักงานของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดในเรื่องที่มีใช่เป็น ความผิดร้ายแรง ทั้งนี้ บรรดาที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการ ของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับเรื่องตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานดำเนินการส่งเรื่องที่ได้รับไว้ ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเพื่อดำเนินการต่อไปภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่สำนักงานได้รับเรื่อง

การเทียบตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะวางหลักเกณฑ์การดำเนินการไต่สวนและการชี้มูลของคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตในภาครัฐและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ให้สอดคล้องกับการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ก็ได้

ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตในภาครัฐดำเนินการตามกำหนดระยะเวลาที่กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ควรกำหนดนิยามคำว่า “ความผิดร้ายแรง” ให้ชัดเจน
๒. ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในวรรคสองน้อยเกินไป และควรกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็น ผู้ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาในการส่งเรื่องที่ได้รับไว้ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
๓. การกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. วางหลักเกณฑ์การดำเนินการไต่สวนและการชี้มูลของ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ อาจทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย เพราะหลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะกำหนดตามความในวรรคสี่อาจขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติมาตรการของ ฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต. พ.ศ. ๒๕๕๑
๔. การกำหนดระยะเวลาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามความในวรรคห้า อาจขัดหรือแย้ง กับระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ และอาจทำให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ต้องได้รับโทษเช่นเดียวกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. พนักงานไต่สวน และพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช.

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรกำหนดระยะเวลาในการส่งเรื่องให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตในภาครัฐไว้ในร่างมาตรานี้ตามเดิม โดยไม่ควรให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้ประกาศกำหนด กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าหลักเกณฑ์ในการดำเนินการที่กำหนดไว้ใน

พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ มีความเหมาะสม คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็อาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ตามกฎหมายดังกล่าวได้ แต่หาก คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่า กฎหมายดังกล่าวยังไม่เหมาะสมและหากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่า หลักเกณฑ์และกลไกที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะกำหนดขึ้นเหมาะสมกว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็สามารถ กำหนดหลักเกณฑ์เองได้ และเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดหลักเกณฑ์เป็นประการใดแล้วก็ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวให้สอดคล้องด้วย ความในร่างมาตรานี้เป็นเรื่องการมอบหมายให้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐดำเนินการไต่สวนกรณีที่เป็นเรื่องไม่ร้ายแรงแทน คณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงต้องมีหน้าที่และอำนาจในการกำกับดูแลการดำเนินการ ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ทั้งนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจขอให้ส่ง เรื่องดังกล่าวกลับคืนมาให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนเองก็ได้ หากเห็นว่ากรณีดังกล่าว เป็นเรื่องร้ายแรง หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าการไต่สวนเองจะเหมาะสมกว่า ส่วนความในวรรคห้า ของร่างมาตรานี้จะต้องกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในภาครัฐไว้ด้วย เพราะในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีการกำหนดระยะเวลาในการ ดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ด้วยเช่นกัน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๓

“มาตรา ๖๓ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเห็นว่าเรื่องที่มีการกล่าวหาเรื่องใดมิใช่เป็น ความผิดร้ายแรง หรือกล่าวหาในเรื่องที่มีได้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการทางวินัยไปตามหน้าที่ และอำนาจก็ได้ ในกรณีเช่นนั้นเมื่อผู้บังคับบัญชาดำเนินการไปเป็นผลประการใดให้รายงานให้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิชาญ พล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาของ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. เกณฑ์ความผิดร้ายแรงในร่างมาตรานี้ไม่มีความชัดเจน และเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็น

๒. ในกรณีที่มิใช่ความผิดร้ายแรงควรกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจส่งเรื่องไปให้ พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ด้วย ซึ่งเป็นไปตามหลักการ เดิมที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘๔/๒ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒

๓. เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการแล้ว ไม่ควรกำหนดให้ ผู้บังคับบัญชารายงานกลับมายังคณะกรรมการ ป.ป.ช. อีก

นางสาวสุจิตตา มโหตร อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาของผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงเพิ่มเติมว่า คณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความเห็นและ

ข้อเสนอแนะว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ควรชี้มูลความผิดเฉพาะการทุจริตต่อหน้าที่ ไม่ควรรวมถึงความผิดทางวินัยเพื่อให้การทำงานในเรื่องสำคัญเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีใดเป็นเรื่องความผิดร้ายแรงหรือไม่เป็นเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะต้องพิจารณาเอง

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจส่งเรื่องที่มีใช้ความผิดร้ายแรงไปให้พนักงานสอบสวน ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีการกำหนดไว้แล้วในร่างมาตรา ๖๑ แล้ว

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๖๑ เป็นกรณีที่ผู้เสียหายร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน จากนั้นพนักงานสอบสวนจะส่งเรื่องมาให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็จะพิจารณาว่าจะดำเนินการเอง หรือส่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการ ส่วนความในร่างมาตรานี้ เป็นกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีใช้ความผิดร้ายแรงจึงส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการทางวินัย ทั้งนี้ หลักการที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๙/๒ เป็นหลักการลักษณะเดียวกับที่บัญญัติในร่างมาตรา ๖๑ และร่างมาตรา ๖๓

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๖๑ เป็นเรื่อง que ส่งมาจากพนักงานสอบสวน คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงต้องส่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการ ส่วนร่างมาตรานี้อาจเป็นเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับไว้เอง หรือรับมาจากพนักงานสอบสวนก็ได้ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่ร้ายแรง หรือเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาที่จะดำเนินการ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็จะส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการ หากการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาไม่มีความผิดอาญาด้วย ผู้บังคับบัญชาจะต้องร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีอาญาต่อไปและเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้ส่งเรื่องไปให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็จะต้องรับทราบรายงานผลการดำเนินการของผู้บังคับบัญชาด้วย เนื่องจากในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการกับการกระทำทุจริตเท่านั้น หากเป็นเรื่องการกระทำความผิดวินัยก็ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการ

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเห็นว่า บทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยมีการใช้ถ้อยคำแตกต่างกันสองแบบ คือ ๑. ผู้บังคับบัญชา และ ๒. ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมความดังกล่าวให้เป็นแบบเดียวกันทั้งหมด

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๓ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเห็นว่าเรื่องที่มีการกล่าวหาเรื่องใดมิใช่เป็นความผิดร้ายแรง หรือกล่าวหาในเรื่องที่ไม่ได้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า หากเป็นเรื่องที่มีได้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ไม่ควรกำหนดให้ผู้บังคับบัญชารายงานกลับมายังคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพราะมีใช้เรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้ส่งเรื่องไปให้หน่วยงานของรัฐอื่น หรือผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการ ก็ควรต้องกำหนดให้หน่วยงานของรัฐอื่นหรือผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาตั้งกล่าวรายงานผลการดำเนินการมาให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๖

“มาตรา ๖๖ ในการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นจะต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย และต้องไม่ทำหรือจัดทำกรใด ๆ ซึ่งเป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ทรมาน ใช้กำลังบังคับหรือกระทำโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ เพื่อจูงใจให้ผู้นั้นให้ถ้อยคำในเรื่องที่ไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น

ในการสอบปากคำพยานหรือผู้ให้ถ้อยคำ จะกระทำโดยใช้วิธีการบันทึกลงในวัสดุซึ่งถ่ายทอดออกเป็นภาพหรือเสียงหรือโดยวิธีการอื่นใด ซึ่งพยานหรือผู้ให้ถ้อยคำนั้นได้ตรวจสอบถึงความถูกต้องของบันทึกการให้ปากคำนั้นแล้ว กรรมการหรือพนักงานไต่สวนอาจทำสำเนาข้อความดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรหรือสิ่งบันทึกอย่างอื่นก็ได้ ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ไม่ควรบัญญัติเรื่องการห้ามละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้ เพราะเป็นบทกฎหมายทั่วไปที่ได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอยู่แล้ว

๒. ระบบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นระบบไต่สวน และปฏิบัติงานในรูปขององค์คณะไต่สวนซึ่งมีความละเอียดรอบคอบและเป็นธรรมอยู่แล้ว การสอบปากคำเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีจึงเห็นควรกำหนดให้เป็นดุลพินิจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นรายกรณีไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรานี้กำหนดขึ้นเพื่อเน้นย้ำว่าในการไต่สวนและการไต่สวนเบื้องต้นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ส่วนความในวรรคสองกำหนดไว้เพื่อให้มีการดำเนินการสอบปากคำผู้ให้ถ้อยคำซึ่งเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๘

“มาตรา ๖๘ ในกรณีที่ปรากฏจากการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นว่ามีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าจะมีการโอน ยักย้าย แปรสภาพ หรือซุกซ่อนทรัพย์สินที่ถูกกล่าวหา ได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบ เนื่องจากการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ในกรณีที่ความผิดนั้นมีโทษทางอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจร้องขอต่อศาลอาญา คดีทุจริตและประพฤติมิชอบเพื่อออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกกล่าวหาที่จะยื่นคำร้องต่อศาลดังกล่าวเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยมิหรือไม่มีประกันหรือหลักประกันก็ได้

(๒) ในกรณีที่เงินทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวเป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัด แต่ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดชั่วคราวมิได้เกี่ยวข้องกับกรรการร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สั่งถอนการยึดหรืออายัดโดยพลัน รวมทั้งไม่ตัดสิทธิผู้ถูกกล่าวหาที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยมิหรือไม่มีประกันหรือหลักประกันก็ได้ ทั้งนี้ ทรัพย์สินของผู้ถูกกล่าวหาให้หมายความรวมถึงทรัพย์สินที่บุคคลอื่นมีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ และมีพฤติการณ์เป็นการถือครองแทนหรือถือกรรมสิทธิ์แทนด้วย ในกรณีเช่นนั้นผู้มีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์มีสิทธิพิสูจน์ว่าทรัพย์สินดังกล่าวมิได้เกี่ยวข้องกับการร่ำรวยผิดปกติ”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ความใน (๑) ควรกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้ที่มีอำนาจในการออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว เนื่องจากในคดีอาญาทรัพย์สินดังกล่าวถือว่าเป็นของกลางในคดีอาญา

๒. กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ใช้อำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวตามร่างมาตรานี้แล้ว หากมีเหตุจำเป็นที่จะต้องจำหน่ายทรัพย์สินดังกล่าว ควรให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินระหว่างการยึด อายัด ไว้ชั่วคราวไว้ด้วย

๓. ความใน (๒) ควรกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมระยะเวลาในการยึดหรืออายัดชั่วคราวเป็นเวลาสองปีหรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องคดีนั้น เนื่องจากทรัพย์สินที่ต้องทำการยึดหรืออายัดอาจมีหลายรายการ และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

นางสาวสุจิตตา มโหธร อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงเพิ่มเติมว่า คณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรเน้นกลไกที่มีประสิทธิภาพในการติดตามทรัพย์สินในคดีทุจริตกลับคืนสู่รัฐเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดตามทรัพย์สินที่มีการยักย้ายถ่ายเทไปต่างประเทศ ซึ่งในการติดตามทรัพย์สินดังกล่าวคืนจะต้องอาศัยเทคนิค วิธีการ และความร่วมมือระหว่างประเทศ

นายภัทรหะ คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ชี้แจงว่า

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... พิจารณาแล้วเห็นว่า ควรกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบไว้ชั่วคราวได้เอง และเมื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รายงานให้ศาลทราบ

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า เดิมร่างมาตราที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาจะกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบไว้ชั่วคราวได้เอง แต่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาเห็นว่า เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าของทรัพย์สิน ควรกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ร้องขอต่อศาลเพื่อยึดทรัพย์สินหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๑) เป็นดังนี้ “ในกรณีที่ความผิดนั้นมีโทษทางอาญาให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจร้องขอต่อศาลสถิตยุติธรรมและประพจน์มิชอบเพื่อขอยึดทรัพย์สินยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกกล่าวหาที่จะยื่นคำร้องต่อศาลสถิตยุติธรรมคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยมิหรือไม่มีประกันหรือหลักประกันก็ได้” และสอบถามว่า ความใน (๑) ที่แก้ไขเพิ่มเติมซ้ำซ้อนกับความใน (๒) หรือไม่อย่างไร

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า ความใน (๒) เป็นเรื่องการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว กรณีร่ำรวยผิดปกติ ส่วนความใน (๑) เป็นเรื่องการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้เป็นการชั่วคราวกรณีอื่น

ประธานกรรมการสอบถามว่า การกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการบริหารจัดการและจำหน่ายทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดทั้งที่ยังมิได้มีการชี้มูลความผิดเหมาะสมหรือไม่

นายภัทรหะ คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... กล่าวว่า บางกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจต้องจำหน่ายทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ เพราะทรัพย์สินดังกล่าวอาจเป็นทรัพย์สินที่เกิดความเสียหายได้ง่าย

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ควรใช้ดุลพินิจที่จะไม่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกิดความเสียหายได้ง่าย

นางจรี วิจิตรวาทการ กรรมการ กล่าวว่า การบริหารจัดการทรัพย์สินจะต้องอาศัยความเชี่ยวชาญ เฉพาะและความสามารถพอสมควร คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจไม่สามารถบริหารจัดการทรัพย์สินได้ทุกประเภท

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ควรมีอำนาจในการบริหารจัดการทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ และไม่ควรมียึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกิดความเสียหายได้ง่าย ส่วนระยะเวลาในการยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราวหนึ่งปีที่กำหนดไว้ในร่างมาตรานี้เป็นไปตามร่างที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอ โดยเหตุที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวเพียงหนึ่งปี เพราะประสงค์ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนและชี้มูลความผิด รวมทั้งส่งเรื่องไปยังอัยการสูงสุดเพื่อฟ้องคดีต่อศาลโดยเร็ว ส่วนประเด็นกลไกในการติดตามทรัพย์สินในคดีทุจริตกลับคืนสู่รัฐนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีกลไกในการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพอยู่แล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๘ ในกรณีที่ปรากฏจากการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นว่ามีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าจะมีการ โอน ยักย้าย แปรสภาพ หรือซุกซ่อนทรัพย์สินที่ผู้ถูกกล่าวหา ได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือทรัพย์สิน ที่ได้มาโดยมิชอบ เนื่องจากการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ในกรณีที่ความผิดนั้นมีโทษทางอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งขอศาลสั่งอายัดทรัพย์สินที่ผู้ถูกกล่าวหาที่จะยื่นคำร้องต่อศาลตั้งศาลปกครองคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ โดยมีหรือไม่มีประกันหรือหลักประกันก็ได้

(๒) ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจ ออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวเป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัด แต่ถ้าเจ้าของ หรือผู้ครอบครองพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดชั่วคราวมิได้เกี่ยวข้องกับกรรการร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สั่งถอนการยึดหรืออายัดโดยพลัน รวมทั้งไม่ตัดสิทธิผู้ถูกกล่าวหาที่จะยื่นคำร้อง ขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ โดยมีหรือไม่มีประกันหรือหลักประกันก็ได้ ทั้งนี้ ทรัพย์สิน ของผู้ถูกกล่าวหาให้หมายความรวมถึงทรัพย์สินที่บุคคลอื่นมีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ และมีพฤติการณ์ เป็นการถือครองแทนหรือถือกรรมสิทธิ์แทนด้วย ในกรณีเช่นนั้นผู้มีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์มีสิทธิพิสูจน์ว่า ทรัพย์สินดังกล่าวมิได้เกี่ยวข้องกับกรรการร่ำรวยผิดปกติ”

มาตรา ๖๙

“มาตรา ๖๙ ในการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือกรรมการที่ได้รับ มอบหมายตามมาตรา ๔๙ วรรคเจ็ด เห็นว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหาว่า มีมูลความผิด ให้กรรมการหรือพนักงานไต่สวนแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบและกำหนดระยะเวลาตามสมควร ที่ผู้ถูกกล่าวหาจะมาชี้แจงข้อกล่าวหาและแสดงพยานหลักฐานหรือนำพยานบุคคลมาให้ปากคำ ประกอบการชี้แจง

การแจ้งข้อกล่าวหาตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่า ผู้ถูกกล่าวหา ได้กระทำความผิดและแจ้งข้อกล่าวหาเท่าที่จะทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจข้อกล่าวหาได้ดี และในกรณีที่เป็นการ กล่าวหาว่า ร่ำรวยผิดปกติ ให้แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ร่ำรวยผิดปกติ สถานที่ตั้งของทรัพย์สิน ชื่อและที่อยู่ของผู้ครอบครองหรือมีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินในขณะที่ยื่นข้อกล่าวหาทั้งนี้เท่าที่ ทำได้ด้วย

ในการแจ้งข้อกล่าวหาให้จัดทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาเป็นลายลักษณ์อักษร ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า การกำหนดให้ การแจ้งข้อกล่าวหา ต้องเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาก่อน เป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็น และไม่สอดคล้องกับกรอบระยะเวลาในการไต่สวนที่กำหนดไว้

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างมาตรานี้ไม่ได้กำหนดให้เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยร่างมาตรานี้กำหนดให้กรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายหรือพนักงานไต่สวนเป็นผู้แจ้งข้อกล่าวหา

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายให้กรรมการแต่ละคนกำกับดูแลการไต่สวนเบื้องต้นในแต่ละด้านตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดได้ตามร่างมาตรา ๔๙ วรรคเจ็ด โดยความในร่างมาตรา ๔๙ วรรคเจ็ดและร่างมาตรานี้ไม่ได้กำหนดให้เสนอเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้แจ้งข้อกล่าวหาแต่อย่างใด

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗๐

“มาตรา ๗๐ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาที่มีหลักฐานแสดงว่าตนไม่ได้รับการแจ้งข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงข้อกล่าวหาและแสดงพยานหลักฐานหรือนำพยานบุคคลมาให้ปากคำประกอบการชี้แจงได้ภายในเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด แต่ต้องยื่นคำร้องขอก่อนที่จะมีการฟ้องคดีต่อศาล

การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงตามวรรคหนึ่ง ไม่มีผลกระทบต่อการไต่สวนที่ได้กระทำไปก่อนแล้ว”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ควรเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงข้อกล่าวหาเฉพาะก่อนซึ่งมูลความผิดเท่านั้น เพราะเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลแล้ว เรื่องจะอยู่ในความรับผิดชอบของอัยการสูงสุด
๒. ความในวรรคสองเป็นการให้สิทธิแก่ผู้ถูกกล่าวหาเกินไป อาจทำให้เกิดการประวิงเวลาหรือการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อผู้ถูกกล่าวหาที่มีหลักฐานแสดงว่ายังไม่ได้รับการแจ้งข้อกล่าวหา คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงข้อกล่าวหาและแสดงพยานหลักฐานนั้น แต่การดำเนินการดังกล่าวต้องไม่กระทบต่อการไต่สวนที่ได้กระทำไปก่อนแล้ว

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ในการดำเนินการแจ้งข้อกล่าวหาของเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีการทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานด้วย เพื่อป้องกันมิให้ผู้ถูกกล่าวหาอ้างได้ว่ายังไม่ได้รับการแจ้งข้อกล่าวหา หรือแจ้งข้อกล่าวหาไม่ครบถ้วน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๗๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗๑

“มาตรา ๗๑ ในการแจ้งข้อกล่าวหาตามมาตรา ๖๙ ให้กรรมการหรือพนักงานไต่สวนแจ้งพร้อมทั้งมอบบันทึกสรุปสาระสำคัญข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหา สรุปสาระสำคัญต้องมีรายละเอียดเพียงพอที่จะใช้ประโยชน์ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้

สรุปสาระสำคัญตามวรรคหนึ่งต้องไม่เป็นการเปิดเผยชื่อ ตำแหน่ง ที่อยู่ของผู้กล่าวหาหรือพยานหรือข้อมูลอื่นใดอันเป็นเหตุให้ทราบถึงตัวผู้กล่าวหาหรือพยาน”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. วางหลักเกณฑ์การเปิดเผยเรื่องที่มีการกล่าวหา

ประธานกรรมการกล่าวว่า การเปิดเผยข้อมูลการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีการกำหนดไว้แล้วในร่างมาตรา ๓๕

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า การมีทนายความเป็นเรื่องที่มีความสำคัญจึงควรกำหนดให้มีการสอบถามเรื่องทนายความด้วย เพื่อไม่ให้กระทบต่อการพิจารณาคดีในศาล

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอาจกำหนดบังคับให้มีการแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกกล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหามีสิทธินำทนายความเข้าร่วมรับฟังการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาหรือการให้ปากคำก็ได้ ดังนั้น เสนอแก้ไขความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ในการแจ้งข้อกล่าวหาตามมาตรา ๖๙ ให้กรรมการหรือพนักงานไต่สวนแจ้งพร้อมทั้งมอบบันทึกสรุปสาระสำคัญข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาสรุปสาระสำคัญต้องมีรายละเอียดเพียงพอที่จะใช้ประโยชน์ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ และต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๗๒ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อรับทราบไว้ด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๗๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๑ ในการแจ้งข้อกล่าวหาตามมาตรา ๖๙ ให้กรรมการหรือพนักงานไต่สวนแจ้งพร้อมทั้งมอบบันทึกสรุปสาระสำคัญข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหา สรุปสาระสำคัญต้องมีรายละเอียดเพียงพอที่จะใช้ประโยชน์ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ และต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๗๒ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อรับทราบไว้ด้วย

สรุปสาระสำคัญตามวรรคหนึ่งต้องไม่เป็นการเปิดเผยชื่อ ตำแหน่ง ที่อยู่ของผู้กล่าวหาหรือพยานหรือข้อมูลอื่นใดอันเป็นเหตุให้ทราบถึงตัวผู้กล่าวหาหรือพยาน”

มาตรา ๗๒

“มาตรา ๗๒ ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและการให้ปากคำของผู้ถูกกล่าวหาให้มีสิทธินำทนายความหรือบุคคลซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจเข้าฟังในการชี้แจงหรือให้ปากคำของตนได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรกำหนดให้

กรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานไต่สวนมีดุลพินิจในการพิจารณาจำนวนบุคคลผู้เข้าร่วมรับฟังตามความเหมาะสมเป็นรายคดี

นางสาวสุจิตตา มโหธร อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งแจ้งเพิ่มเติมว่า คณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดว่า กรณีที่มีโทษจำคุกสูงหรือมีโทษประหารชีวิต ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่จะต้องจัดหาทนายความให้ การที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่จะจัดหาทนายความให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาอาจเป็นการดำเนินการทางอาญาที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งนำไปสู่การยกฟ้องของศาลได้ ดังนั้น จึงควรกำหนดให้การดำเนินคดีทุจริตเป็นไปในมาตรฐานเดียวกันกับการดำเนินคดีอาญา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๒ ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและการให้ปากคำของผู้ถูกกล่าวหาให้มีสิทธินำทนายความหรือบุคคลซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจไม่เกินสองคนเข้าฟังในการชี้แจงหรือให้ปากคำของตนได้”

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ กล่าวว่า ควรกำหนดให้ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธินำบุคคลซึ่งไว้วางใจไม่เกินสามคนเข้าฟังในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาหรือให้ปากคำของตน

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๒ ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและการให้ปากคำของผู้ถูกกล่าวหาให้มีสิทธินำทนายความหรือบุคคลซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจไม่เกินสามคนเข้าฟังในการชี้แจงหรือให้ปากคำของตนได้”

นอกจากนี้ ไม่ควรกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. มีหน้าที่ในการจัดหาทนายความให้แก่ผู้ถูกกล่าวหา เพราะผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินคดี และมีความสามารถในการจัดหาทนายความได้ด้วยตนเองอยู่แล้ว

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ควรเพิ่มคำว่า “ผู้ถูกกล่าวหา” ไว้หน้าคำว่า “มีสิทธินำทนายความ”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๒ ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและการให้ปากคำของผู้ถูกกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธินำทนายความหรือบุคคลซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจไม่เกินสามคนเข้าฟังในการชี้แจงหรือให้ปากคำของตนได้”

นายอธิคม อินทุภูติ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรานี้ โดยเพิ่มความในส่วนต้นของร่างมาตรานี้ว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๑๗๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา” เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๘ ของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และพนักงานไต่สวนสอบถามผู้ถูกกล่าวหาเรื่องทนายความก่อน

ประธานกรรมการกล่าวว่า การไต่สวนในชั้นการพิจารณาของพนักงานไต่สวนและคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นการดำเนินการในลักษณะเดียวกับการสอบสวนทางวินัยเท่านั้น ไม่ได้มีการใช้เทคนิคหรือความเชี่ยวชาญในการดำเนินคดีในศาลแต่อย่างใด จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดให้มีการจัดหาทนายความให้แก่ผู้ถูกกล่าวหา

นายอธิคม อินทุภูติ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีทนายความจะต้องดำเนินการอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีทนายความ ผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าวจะตอบข้อซักถามของพนักงานได้ส่วนไปตามปกติโดยไม่มีทนายความ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๗๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๒ ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและการให้ปากคำของผู้ถูกกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิ นำทนายความหรือบุคคลซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจไม่เกินสามคนเข้าฟังในการชี้แจงหรือให้ปากคำของตนได้”

มาตรา ๗๔

“มาตรา ๗๔ เมื่อดำเนินการไต่สวนเสร็จแล้ว ให้จัดทำสำนวนการไต่สวน เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและตำแหน่งหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหา
- (๒) เรื่องที่ถูกล่ามคอ
- (๓) ข้อกล่าวหา คำแก้ข้อกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการไต่สวน
- (๔) เหตุผลในการพิจารณาวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย
- (๕) บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง
- (๖) สรุปความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหา

ให้มีการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาสำนวนการไต่สวนเพื่อมีมติโดยเร็ว ซึ่งต้องไม่ช้ากว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับสำนวนการไต่สวน เว้นแต่จะได้มีการนัดหมายให้มีการประชุมทุกวันอยู่แล้ว และมีเรื่องอื่นค้างพิจารณาอยู่

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้กับการจัดทำรายงานการไต่สวนเบื้องต้นด้วยโดยอนุโลม

ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสำนวนการไต่สวนตามลำดับที่ได้รับสำนวนนั้น แต่ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าเรื่องใดกระทบถึงประโยชน์ของรัฐหรือประชาชนอย่างร้ายแรง จะหยิบยกขึ้นพิจารณาก่อนก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิชญ์พล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. กรอบระยะเวลาเจ็ดวันที่กำหนดไว้ในวรรคสอง อาจไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน เนื่องจากเป็นระยะเวลาที่น้อยเกินไป และการเริ่มนับระยะเวลาเจ็ดวัน มิได้กำหนดว่าต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ไต่สวน อาจทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ

๒. การกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องพิจารณาสำนวนการไต่สวนภายในเจ็ดวัน อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของสำนวนการไต่สวนและกระทบต่อสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ไม่สามารถปฏิบัติได้เพราะคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีสำนวนการไต่สวนที่อยู่ในความรับผิดชอบจำนวนมาก และแต่ละสำนวนมีรายละเอียดแตกต่างกัน

๓. หน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้มีเพียงการพิจารณาสำนวนการไต่สวนเท่านั้น การกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องพิจารณาสำนวนการไต่สวนภายในเจ็ดวัน อาจทำให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่สามารถปฏิบัติงานในภารกิจอื่นได้

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งแจ้งว่า ความในวรรคสองกำหนดระยะเวลาให้มีการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาสำนวนการไต่สวนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับสำนวนการไต่สวนเท่านั้น และความในร่างมาตรา ๗๕ จะกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีระยะเวลาในการพิจารณาสำนวนการไต่สวนให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตราที่กำหนดข้อยกเว้นไม่ต้องมีการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาสำนวนการไต่สวนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับสำนวนการไต่สวนไว้แล้ว ในกรณีที่มีการนัดหมายให้มีการประชุมทุกวันอยู่แล้วและมีเรื่องอื่นค้างพิจารณาอยู่ แต่เพื่อให้ความในวรรคสองมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น เสนอแก้ไขความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “ให้มีการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาสำนวนการไต่สวนเพื่อมีมติโดยเร็ว ซึ่งต้องนำเสนอต่อที่ประชุมไม่ช้ากว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับสำนวนการไต่สวน เว้นแต่จะได้มีการนัดหมายให้มีการประชุมทุกวันอยู่แล้วและมีเรื่องอื่นค้างพิจารณาอยู่”

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ควรแก้ไขความในวรรคสาม เป็นดังนี้ “ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการจัดทำรายงานการไต่สวนเบื้องต้นด้วยโดยอนุโลม”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคสาม เป็นดังนี้ “ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการจัดทำรายงานการไต่สวนเบื้องต้นด้วยโดยอนุโลม”

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ สอบถามว่า เมื่อดำเนินการไต่สวนแล้วเสร็จคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะต้องลงมติชี้มูลความผิดเมื่อใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้แล้ว

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งแจ้งว่า ความในร่างมาตรา ๕๒ วรรคสอง กำหนดไว้ว่า ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นชอบด้วยกับรายงานการไต่สวนเบื้องต้นหรือสำนวนการไต่สวนรวมทั้งที่ไต่สวนเพิ่มเติมแล้ว ให้ถือว่ารายงานหรือสำนวนดังกล่าว เป็นสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเพื่อมีมติว่ากรณีมีมูลตามที่กล่าวหาหรือไม่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้อำนาจตามมาตรา ๖๔ แล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๗๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๔ เมื่อดำเนินการไต่สวนเสร็จแล้ว ให้จัดทำสำนวนการไต่สวน เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและตำแหน่งหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหา
- (๒) เรื่องที่ถูกกล่าวหา
- (๓) ข้อกล่าวหา คำแก้ข้อกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการไต่สวน
- (๔) เหตุผลในการพิจารณาวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย
- (๕) บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง
- (๖) สรุปความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกล่าวหา

ให้มีการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาสำนวนการไต่สวนเพื่อมีมติโดยเร็ว ซึ่งต้องนำเสนอต่อที่ประชุมไม่ช้ากว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับสำนวนการไต่สวน เว้นแต่จะได้มีการนัดหมายให้มีการประชุมทุกวันอยู่แล้วและมีเรื่องอื่นค้างพิจารณาอยู่

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการจัดทำรายงานการไต่สวนเบื้องต้นด้วยโดยอนุโลม

ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสำนวนการไต่สวนตามลำดับที่ได้รับสำนวนนั้น แต่ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าเรื่องใดกระทบถึงประโยชน์ของรัฐหรือประชาชนอย่างร้ายแรง จะยับยั้งขั้นพิจารณาก่อนก็ได้”

มาตรา ๗๕

“มาตรา ๗๕ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นตามมาตรา ๗๔ แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่ง พิจารณารายงานการไต่สวนเบื้องต้นว่าเป็นกรณีที่มีมูลความผิดหรือไม่ และเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้ โดยให้กรรมการผู้นั้นเสนอความเห็นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ความในร่างมาตรานี้เป็นการสร้างขึ้นตอนโดยไม่จำเป็น เนื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกคนจะต้องพิจารณาสำนวนก่อนเข้าประชุมอยู่แล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะพิจารณาสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นเอง หรือมอบหมายให้กรรมการ ป.ป.ช. คนใดคนหนึ่งพิจารณารายงานการไต่สวนเบื้องต้นก็ได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๗๕ โดยไม่มีการแก้ไข

หมวด ๓ การดำเนินการกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งเฉพาะ

“หมวด ๓

การดำเนินการกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งเฉพาะ”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมชื่อหมวดให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ชื่อหมวด ๓ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญกำหนดขึ้นเพื่อใช้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๓ การดำเนินการกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งเฉพาะ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗๗

“มาตรา ๗๗ เมื่ออัยการสูงสุดได้รับสำนวนคดีอาญาตามมาตรา ๗๖ ไว้แล้ว ให้อัยการสูงสุดดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับสำนวน

ในกรณีที่อัยการสูงสุดเห็นว่าสำนวนการไต่สวนมีข้อไม่สมบูรณ์ที่จำเป็นต้องดำเนินการเพิ่มเติม หรือหาก่อน ให้แจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง

ในกรณีที่ข้อไม่สมบูรณ์ตามวรรคสองเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการไต่สวนเพิ่มเติม ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของอัยการสูงสุดให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวัน

ในกรณีที่ข้อไม่สมบูรณ์เป็นปัญหาเกี่ยวกับฐานความผิด หรือเป็นปัญหาว่าการกระทำนั้น เป็นความผิดหรือไม่ ให้อัยการสูงสุดและคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตั้งคณะกรรมการพิจารณาร่วมกันฝ่ายละห้าคนภายในสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งจากอัยการสูงสุด เพื่อพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง เมื่อคณะกรรมการร่วมกันดังกล่าววินิจฉัยด้วยเสียงข้างมากเป็นประการใด ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และอัยการสูงสุดดำเนินการไปตามนั้น ในกรณีที่คณะกรรมการร่วมกันไม่อาจหาข้อยุติได้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไปตามที่เห็นสมควร โดยจะยื่นฟ้องคดีเองก็ได้ แต่ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นควรฟ้องคดี คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องดำเนินการฟ้องคดีภายในกำหนดอายุความแต่ต้องไม่ช้ากว่าเก้าสิบวันนับแต่วันที่หาข้อยุติไม่ได้

ให้สำนักงานอำนวยการความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการร่วมกันตามวรรคสี่ และให้จัดให้มีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานทำหน้าที่เลขานุการด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นฟ้องคดีเอง ห้ามมิให้พนักงานอัยการรับแก้ต่างคดีให้แก่จำเลย ระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง มีให้นับรวมระยะเวลาที่ต้องดำเนินการตามวรรคสาม และวรรคสี่ด้วย

ระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามมาตรา นี้ ในกรณีมีเหตุอันจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ อัยการสูงสุด หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจขยายออกไปก็ได้แต่ต้องไม่เกินกึ่งหนึ่งของระยะเวลาที่กำหนดไว้ และเมื่ออัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขยายเวลาแล้วให้แจ้งให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบ ในการปฏิบัติหน้าที่ และการขยายระยะเวลาต้องคำนึงถึงอายุความในการดำเนินคดีประกอบด้วย

การฟ้องคดีเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาตามที่กำหนดในมาตรานี้ย่อมกระทำไม่ได้ถ้าได้ฟ้องภายในอายุความ แต่ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการอัยการ อัยการสูงสุด หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วแต่กรณี ต้องดำเนินการสอบสวน หากปรากฏว่าการไม่ปฏิบัติภายในระยะเวลาดังกล่าวเกิดจากการจงใจ ปลอมปละ เละเลย หรือประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใด ให้ดำเนินการเพื่อลงโทษผู้นั้นต่อไปโดยเร็ว

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นควรดำเนินการฟ้องคดีตามวรรคสี่ แต่ไม่ได้ยื่นฟ้องภายใน กำหนดอายุความหรือกำหนดเวลาตามวรรคสี่หรือตามที่ขยายตามวรรคแปด ให้ถือว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุ วัฒนกุล อธิบดีกรมการปกครอง กฤษฎาภรณ์ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ควรกำหนดกรอบระยะเวลาในการฟ้องคดีของอัยการสูงสุด โดยเทียบเคียงกับกรอบระยะเวลา การพิจารณารายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามร่างมาตรา ๗๔ และร่างมาตรา ๗๕

๒. การตั้งคณะกรรมการร่วมอาจมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เนื่องจากรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดกลไกดังกล่าวไว้ ซึ่งแตกต่างจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

๓. การกำหนดให้อัยการสูงสุดมีอำนาจให้ข้อเสนอแนะในลักษณะที่กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ต้องดำเนินการ อาจไม่ชอบด้วยความในมาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๔๘ ของรัฐธรรมนูญ เพราะกระทบต่อหลักความเป็นอิสระของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และเป็นการลดทอนอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

๔. ควรกำหนดให้พนักงานไต่สวนเป็นผู้ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการดำเนินคดีแทน

๕. ควรกำหนดบทบัญญัติเพื่อรองรับอำนาจของคณะกรรมการร่วมในการรวบรวมพยานหลักฐานให้ชัดเจน

ประธานกรรมการกล่าวว่า การดำเนินคดีทุจริตมีการดำเนินการมาตั้งแต่ต้น ในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีการกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ใช้เวลาในการพิจารณาสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นไม่นาน ส่วนการพิจารณาสำนวนคดีของอัยการสูงสุดจะต้องใช้เวลาพิจารณาพอสมควร เพราะสำนวนคดีดังกล่าวเพิ่งเข้าสู่การพิจารณาของอัยการสูงสุด และสอบถามว่าการฟ้องคดีของอัยการสูงสุดและการพิจารณาข้อไม่สมบูรณ์มีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่อย่างไร

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ชี้แจงว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาเห็นว่าควรนำกระบวนการพิจารณาข้อไม่สมบูรณ์มากำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ประธานกรรมการกล่าวว่า กระบวนการในการพิจารณาข้อไม่สมบูรณ์เป็นกลไกที่สามารถกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้แม้รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดไว้ก็ตาม

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า มาตรฐานในการพิจารณาพยานหลักฐานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แตกต่างจากการพิจารณาพยานหลักฐานของอัยการสูงสุด โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะเสนอพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดให้อัยการสูงสุด แต่อัยการสูงสุดต้องการพยานหลักฐานที่ปราศจากข้อสงสัยว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดที่ผ่านมาอัยการสูงสุดและคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีความเห็นแตกต่างกัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า อัยการสูงสุดเป็นผู้ฟ้องคดีต่อศาล คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงควรดำเนินการตามความเห็นของอัยการสูงสุด และสอบถามว่า กลไกในการพิจารณาข้อไม่สมบูรณ์ที่กำหนดไว้ในร่างมาตรานี้ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

นายอธิคม อินทุตติ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า กลไกในการพิจารณาข้อไม่สมบูรณ์ที่กำหนดไว้ในร่างมาตรานี้ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า กลไกในการพิจารณาข้อไม่สมบูรณ์ที่กำหนดไว้ในร่างมาตรานี้ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นกระบวนการในทางปฏิบัติที่สามารถกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้แม้ไม่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญก็ตาม

นางสาวสุจิตตา มโหธร อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงเพิ่มเติมว่า คณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ประเด็นเรื่องการฟ้องคดี การแยกฟ้องคดี หรือกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลความเห็นของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าตกไป หรือไม่ดำเนินคดี ยังไม่ปรากฏในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยเห็นว่า กรณีที่อัยการสูงสุดได้รับสำนวนการไต่สวนจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วปรากฏว่า ผู้ถูกกล่าวหา มีความผิดหลายข้อหา และอัยการสูงสุดเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาบางคนไม่มีความผิด แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่ามีความผิด ในกรณีดังกล่าวยังไม่ได้บัญญัติว่าหากเกิดกรณีดังกล่าวอัยการ สูงสุดจะแยกฟ้องได้หรือไม่ ซึ่งที่ผ่านมาหากอัยการสูงสุดมีความเห็นไม่ตรงกับความเห็นของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. อัยการสูงสุดจะคืนสำนวนการไต่สวนทั้งหมดให้แก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อไป ดำเนินการฟ้องคดีเอง

๒. ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นให้ข้อกล่าวหาตกไปหรือไม่ดำเนินคดีกับ ผู้ถูกกล่าวหาบางราย ควรมีกลไกตรวจสอบถ่วงดุลความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยเสนอความเห็น เป็นสองแนวทาง คือ ๑) กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นให้ข้อกล่าวหาตกไปทั้งหมด จะกำหนดให้ อัยการสูงสุดมีกลไกในการถ่วงดุลอย่างไร และ ๒) กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นให้ข้อกล่าวหา ตกไปบางส่วน จะกำหนดให้อัยการสูงสุดมีกลไกในการถ่วงดุลอย่างไร

๓. ในร่างมาตรา ๗๗ วรรคสาม ควรมีกลไกในการแก้ไขปัญหาในกรณีที่พบข้อไม่สมบูรณ์ของ สำนวนคดี กล่าวคือ ถ้าอัยการสูงสุดพบว่าสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีข้อไม่สมบูรณ์ ก็ควรกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนให้แล้วเสร็จภายในกี่วัน และหากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังมี ความเห็นต่างให้ตั้งคณะกรรมการพิจารณาร่วมกัน หากตั้งคณะกรรมการพิจารณาร่วมกันแล้วยังไม่สมบูรณ์ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ฟ้องเอง

๔. ควรบัญญัติให้คณะกรรมการร่วมกันตามร่างมาตรา ๗๗ วรรคสี่ มีอำนาจในการเรียกเอกสาร หลักฐานได้ด้วย

๕. ความในร่างมาตรา ๗๗ วรรคสี่ ควรบัญญัติให้ชัดเจนว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถฟ้องคดี ได้เอง โดยไม่ต้องใช้ดุลพินิจ

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการร่วมกันตามร่างมาตรา ๗๗ นี้ ไม่ได้ทำหน้าที่ในการ รวบรวมพยานหลักฐาน เนื่องจากในกรณีที่เป็นกรรกรรวบรวมพยานหลักฐานต้องเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการเอง ส่วนกรณีคณะกรรมการร่วมกันนั้น จะทำหน้าที่ในกรณีที่หาข้อยุติเกี่ยวกับ ฐานความผิดไม่ได้เท่านั้น

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ความในวรรคสามของร่างมาตรา ๗๗ ในกรณีที่ อัยการสูงสุดแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนเพิ่มเติม หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีเหตุขัดข้อง ไม่สามารถดำเนินการไต่สวนเพิ่มเติมตามความเห็นของอัยการสูงสุดได้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถ แจ้งเหตุขัดข้องที่ไม่สามารถไต่สวนเพิ่มเติมได้ไปยังอัยการสูงสุด โดยไม่จำเป็นต้องไต่สวนเพิ่มเติมตามคำสั่ง ของอัยการสูงสุดทุกกรณี

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๗๗ วรรคสี่ เป็นดังนี้ “ในกรณีที่ข้อไม่สมบูรณ์เป็นปัญหา เกี่ยวกับฐานความผิด หรือเป็นปัญหาว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดหรือไม่ หรือควรฟ้องบุคคลใดบ้าง ให้อัยการสูงสุดและคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตั้งคณะกรรมการพิจารณาร่วมกันฝ่ายละห้าคนภายในสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากอัยการสูงสุด เพื่อพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ แต่งตั้ง เมื่อคณะกรรมการร่วมกันดังกล่าววินิจฉัยด้วยเสียงข้างมากเป็นประการใด ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และอัยการสูงสุดดำเนินการไปตามนั้น ในกรณีที่คณะกรรมการร่วมกันไม่อาจหาข้อยุติได้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไปตามที่เห็นสมควร โดยจะยื่นฟ้องคดีเองก็ได้ แต่ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.

เห็นควรฟ้องคดี คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องดำเนินการฟ้องคดีภายในกำหนดอายุความแต่ต้องไม่ช้ากว่าเก้าสิบวันนับแต่วันที่หาข้อยุติไม่ได้”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๗๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๗ เมื่ออัยการสูงสุดได้รับสำนวนคดีอาญาตามมาตรา ๗๖ ไว้แล้ว ให้อัยการสูงสุดดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับสำนวน

ในกรณีที่อัยการสูงสุดเห็นว่าสำนวนการไต่สวนมีข้อไม่สมบูรณ์ที่จำเป็นต้องดำเนินการเพิ่มเติมหรือหารื้อกัน ให้แจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง

ในกรณีที่ข้อไม่สมบูรณ์ตามวรรคสองเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของอัยการสูงสุดให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวัน

ในกรณีที่ข้อไม่สมบูรณ์เป็นปัญหาเกี่ยวกับฐานความผิด หรือเป็นปัญหาว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดหรือไม่ หรือควรฟ้องบุคคลใดบ้าง ให้อัยการสูงสุดและคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตั้งคณะกรรมการพิจารณาร่วมกันฝ่ายละห้าคนภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากอัยการสูงสุด เพื่อพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง เมื่อคณะกรรมการร่วมกันดังกล่าววินิจฉัยด้วยเสียงข้างมากเป็นประการใด ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และอัยการสูงสุดดำเนินการไปตามนั้น ในกรณีที่คณะกรรมการร่วมกันไม่อาจหาข้อยุติได้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไปตามที่เห็นสมควร โดยจะยื่นฟ้องคดีเองก็ได้ แต่ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นควรฟ้องคดี คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องดำเนินการฟ้องคดีภายในกำหนดอายุความแต่ต้องไม่ช้ากว่าเก้าสิบวันนับแต่วันที่หาข้อยุติไม่ได้

ให้สำนักงานอำนวยการความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการร่วมกันตามวรรคสี่ และให้จัดให้มีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานทำหน้าที่เลขานุการด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นฟ้องคดีเอง ห้ามมิให้พนักงานอัยการรับแก้ต่างคดีให้แก่จำเลย

ระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง มิให้นับรวมระยะเวลาที่ต้องดำเนินการตามวรรคสาม และวรรคสี่ด้วย

ระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามมาตรา นี้ ในกรณีมีเหตุอันจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ อัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจขยายออกไปก็ได้แต่ต้องไม่เกินกึ่งหนึ่งของระยะเวลาที่กำหนดไว้ และเมื่ออัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขยายเวลาแล้วให้แจ้งให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบ ในการปฏิบัติหน้าที่และการขยายระยะเวลาต้องคำนึงถึงอายุความในการดำเนินคดีประกอบด้วย

การฟ้องคดีเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาตามที่กำหนดในมาตรานี้ย่อมกระทำมิได้ถ้าได้ฟ้องภายในอายุความแต่ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการอัยการ อัยการสูงสุด หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วแต่กรณีต้องดำเนินการสอบสวน หากปรากฏว่าการไม่ปฏิบัติภายในระยะเวลาดังกล่าวเกิดจากการจงใจ ปล่อยปละละเลย หรือประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใด ให้ดำเนินการเพื่อลงโทษผู้นั้นต่อไปโดยเร็ว

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นควรดำเนินการฟ้องคดีตามวรรคสี่ แต่ไม่ได้ยื่นฟ้องภายในกำหนดอายุความหรือกำหนดเวลาตามวรรคสี่หรือตามที่ขยายตามวรรคแปด ให้ถือว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง”

มาตรา ๗๘

“มาตรา ๗๘ ในการยื่นฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้อัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหา มาศาลในวันฟ้องคดี เว้นแต่ในกรณีที่

ผู้ถูกกล่าวหาถูกควบคุมตัวอยู่ก่อนแล้วตามมาตรา ๓๘ ให้อัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งให้พนักงานสอบสวนนำตัวบุคคลดังกล่าวมาศาลในวันฟ้องคดี

ในกรณีที่อัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคหนึ่งแล้ว แต่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาศาลโดยไม่แจ้งเหตุต่อศาล อัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจขอให้ศาลออกหมายจับได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิชาญ พล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรมีบทบัญญัติที่กำหนดให้หัวหน้าพนักงานไต่สวนมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอออกหมายจับกรณีผู้ถูกกล่าวหาไม่มาศาลในวันฟ้องคดี

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในกรณีการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอออกหมายจับนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถมอบหมายให้บุคคลใดไปดำเนินการแทนก็ได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๙

“มาตรา ๓๙ ในคดีที่อัยการสูงสุดเป็นโจทก์ เมื่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาแล้ว ถ้าอัยการสูงสุดเห็นควรอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาต่อไป ให้ดำเนินการได้ แต่ในกรณีที่อัยการสูงสุดเห็นควรไม่อุทธรณ์ ให้แจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบและรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกอบการพิจารณาด้วย ในคดีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นโจทก์ การจะอุทธรณ์หรือไม่ ให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิชาญ พล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจอุทธรณ์ในฐานะที่เป็นตัวแทนของรัฐ หรือให้อัยการสูงสุดอุทธรณ์ตามความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีที่อัยการสูงสุดไม่อุทธรณ์ เนื่องจากการกำหนดให้อัยการสูงสุดรับฟังความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขาดสภาพบังคับที่ชัดเจน

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า หากกำหนดให้อัยการสูงสุดต้องอุทธรณ์ตามความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจเป็นการบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๘ วรรคสอง ที่บัญญัติให้พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดี ส่วนในกรณีที่อัยการสูงสุดไม่อุทธรณ์เนื่องจากเห็นพ้องด้วยกับคำพิพากษาของศาลฎีกานั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีสิทธิที่จะอุทธรณ์คำพิพากษาได้ เนื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้เป็นคู่ความในคดี

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๐

“มาตรา ๘๐ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ฟ้องคดีเอง คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะพิจารณา มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินคดีแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือจะพิจารณาแต่งตั้งทนายความ เพื่อดำเนินคดีแทนก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรกำหนดให้ พนักงานไต่สวนเป็นผู้ได้รับมอบหมายให้ดำเนินคดีแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. และให้พนักงานไต่สวน ที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจว่าความหรือดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลด้วย

นางสาวสุจิตรา มีโสร อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงเพิ่มเติมว่า คณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ... สถานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ประเด็นเกี่ยวกับการให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับการฟ้องคดี ควรกำหนดให้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้ออกระเบียบได้เอง และควรจะมีการพิจารณาทบทวนความเหมาะสมได้ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ระเบียบตามร่างมาตรา ๘๐ นี้ เป็นระเบียบเกี่ยวกับรายละเอียดในการ มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินคดีแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือจะพิจารณาแต่งตั้งทนายความ เพื่อดำเนินคดีแทน มิได้หมายถึงระเบียบเกี่ยวกับการว่าความ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๘๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๒

“มาตรา ๘๒ ในการฟ้องคดีอาญาต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หากการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายในทางทรัพย์สินหรือเป็นการละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลอื่น อัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วแต่กรณี อาจยื่น คำร้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนการกระทำหรือคำสั่งอันมิชอบที่เป็นการละเมิดนั้นก็ได้

สำหรับความเสียหายตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจเพื่อให้มีการชดใช้ค่าเสียหายต่อไป”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควร มีบทบัญญัติที่กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจส่งเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการ ยื่นคำร้องต่อศาลในการเพิกถอนสิทธิหรือเอกสารสิทธิ์ตามกฎหมายปัจจุบัน มาตรา ๙๙ และมาตรา ๑๙ (๑๒) ได้ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในร่างมาตรานี้มีความเหมาะสมแล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๘๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๔

“มาตรา ๘๔ เพื่อประโยชน์ในการร้องขอให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองริบทรัพย์สินตามมาตรา ๘๓ คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจคำนวณมูลค่าของทรัพย์สินนั้น ในขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาได้ทรัพย์สินนั้นมา หรือมูลค่าของทรัพย์สินนั้นในขณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดแล้วแต่ว่ามูลค่าในขณะใดจะมากกว่ากัน และขอให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสั่งให้ชำระเงินหรือสั่งให้ริบทรัพย์สินอื่นของผู้กระทำความผิดแทนตามมูลค่าดังกล่าวได้

ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำสั่งริบทรัพย์สินเนื่องจากการกระทำความผิด แม้คำพิพากษายังไม่ถึงที่สุด ให้เลขาธิการมีอำนาจเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินดังกล่าว จนกว่าคดีถึงที่สุด หรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ และวิธีการในการเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ควรกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจออกระเบียบ เพื่อวางหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดการเก็บรักษา ทรัพย์สินที่ไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่านำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นด้วย เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๑๕ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๗

๒. ควรกำหนดให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการในการเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินไปใช้ในขั้นตอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินเป็นการชั่วคราว และขั้นตอนการตรวจสอบทรัพย์สินด้วย

๓. ควรกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถคำนวณมูลค่าของทรัพย์สินที่จะริบ และขอให้ศาลสั่งให้มีการชำระเงินหรือสั่งให้ริบทรัพย์สินอื่นของผู้กระทำความผิดแทนตามมูลค่าดังกล่าว เพื่อให้การริบทรัพย์สินเป็นไปตามหลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่าอย่างแท้จริงตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (UNCAC) ข้อบทที่ ๓๑

ประธานกรรมการสอบถามว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ ใครเป็นผู้มีอำนาจจัดการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัด

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า ผู้มีอำนาจจัดการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๑๕ ได้กำหนดให้เป็นไปตามข้อบังคับที่อัยการสูงสุดกำหนด

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคสองของร่างมาตรา ๘๔ ได้บัญญัติเกี่ยวกับการเก็บรักษา และจัดการทรัพย์สินไว้แล้ว โดยกำหนดให้เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินดังกล่าวจนกว่าคดีถึงที่สุด โดยให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๘๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๖

“มาตรา ๘๖ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ใต้วงและมีความเห็นว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย

การเสนอเรื่องต่อศาลฎีกาตามวรรคหนึ่ง และการพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาให้เป็นไปตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาซึ่งต้องกำหนดให้ใช้ระบบใต้วงและให้ดำเนินการโดยรวดเร็ว

ให้นำความในมาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การเสนอเรื่องต่อศาลฎีกาตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการในศาลแทนได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาาคติอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ควรกำหนดกลไกการดำเนินการกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่ามีการกระทำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมไม่ร้ายแรงด้วย

๒. ควรกำหนดให้หัวหน้าพนักงานใต้วงเป็นผู้ได้รับมอบหมายแทนจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ด้วย

นางจุรี วิจิตรวาทการ กรรมการ กล่าวว่า เนื่องจากรัฐธรรมนูญได้บัญญัติถึงกรณีการกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง แต่ว่าหน่วยงานต่างๆ ไม่มีการกำหนดเกี่ยวกับเรื่องการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงไว้เลย ดังนั้น กลไกที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญอาจไม่มีสภาพบังคับได้ในทางปฏิบัติ

ประธานกรรมการกล่าวว่า การดำเนินการในเรื่องมาตรฐานทางจริยธรรมนั้น เป็นหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ที่จะดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการที่กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ส่วนการดำเนินการเกี่ยวกับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงนั้น จะใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งเท่านั้น

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๘๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๗

“มาตรา ๘๗ เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔๔ วรรคสี่ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการสอบสวนเป็นทางลับโดยพลัน และไม่ว่าในกรณีใด ผู้ใดจะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้แจ้งมิได้

เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งจัดทำโครงการหรืออนุมัติหรือจัดสรรเงินงบประมาณโดยรู้ว่ามี การดำเนินการ อันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง จะพ้นจากความรับผิดชอบ ตามรัฐธรรมนูญเฉพาะเมื่อได้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะได้ดำเนินการ สอบสวน

การสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. สอบสวนแล้วเห็นว่ามิมีมูล ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว และให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔๔ วรรคสาม

ในกรณีจำเป็นและได้รับคำร้องขอ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จัดให้มีการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามวรรคหนึ่งเช่นเดียวกับการคุ้มครองพยานตามมาตรา ๑๒๘”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิชัยพล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและขอเสนอแนะว่า ควรกำหนดการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีมีการกล่าวหาว่ามีการกระทำฝ่าฝืน รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ชัดเจนว่าจะต้องดำเนินการตามมาตรา ๒๘ (๑) หรือมาตรา ๘๗ วรรคสาม

ประธานกรรมการกล่าวว่า การดำเนินการไต่สวนตามมาตรา ๒๓๔ (๑) ของรัฐธรรมนูญ จะใช้กลไก การไต่สวนตามร่างมาตรา ๒๘ เนื่องจากเป็นบททั่วไปเกี่ยวกับการไต่สวน ส่วนการดำเนินการสอบสวน ตามมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญนั้น เป็นการบัญญัติไว้โดยเฉพาะในร่างมาตรา ๘๗ ดังนั้น จึงต้องบัญญัติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องไปกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ใช้ในการสอบสวนอีกครั้งหนึ่ง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๘๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๘

“มาตรา ๘๘ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นตามมาตรา ๖๙ และเห็นว่า การให้ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอาจเกิดความเสียหายให้แก่ทางราชการหรือเป็น อุปสรรคในการไต่สวนต่อไป ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาสั่งให้ หยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราว ถ้าต่อมาผลการไต่สวนปรากฏว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็วเพื่อดำเนินการให้ผู้ถูกกล่าวหา กลับเข้าปฏิบัติ หน้าที่ต่อไป

เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้บังคับบัญชามีอำนาจสั่ง ให้ผู้ถูกกล่าวหา นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นเวลาหกเดือนหรือจนกว่าจะได้รับแจ้งผลการพิจารณาจาก คณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในหกเดือนนับแต่ วันที่แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้ถือว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา นั้น และมีอำนาจสั่งการตามวรรคสองได้

ความในมาตรานี้ไม่เป็นการตัดอำนาจของผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะดำเนินการตามอำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลที่ใช้บังคับกับผู้ถูกกล่าวหา

ความในมาตรานี้ไม่ใช่บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิชัยพล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ไม่ควรกำหนดขั้นตอนการพิจารณาส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาไว้ในขั้นตอนเดียวกับการแจ้งข้อกล่าวหาตามมาตรา ๖๙

๒. เห็นควรกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถขยายกรอบระยะเวลาในการวินิจฉัยตามวรรคสองได้ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรอบระยะเวลาในการไต่สวนได้บัญญัติไว้แล้วในร่างมาตรา ๔๗ วรรคสาม โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจขยายระยะเวลาในการไต่สวนได้ แต่ต้องไม่เกินสองปี

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๘๙ วรรคสอง ไม่ควรบัญญัติให้มีการขยายระยะเวลาได้ เนื่องจากเป็นกรณีผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ไว้จนกว่าจะได้รับแจ้งผลการพิจารณาจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนั้น จึงต้องกำหนดระยะเวลาไว้ให้ชัดเจน โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในหกเดือนนับแต่วันที่แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาทราบ และไม่สามารถที่จะขยายระยะเวลาตามร่างมาตรา ๘๙ ได้

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๘๙ วรรคสอง เป็นดังนี้ “เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้บังคับบัญชามีอำนาจสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นเวลาหกเดือนหรือจนกว่าจะได้รับแจ้งผลการพิจารณาจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในหกเดือนนับแต่วันที่แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่พ้นกำหนดหกเดือนแล้วคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังมิได้มีคำวินิจฉัย ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหา กลับเข้าปฏิบัติงานต่อไป”

นอกจากนี้ เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคแปดของร่างมาตรา ๔๗ เพื่อให้สอดคล้องกับร่างมาตรา ๘๙ เป็นดังนี้ “ภายใต้กำหนดอายุความและระยะเวลาตามมาตรา ๕๕ (๑) เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสามแล้ว ไม่ตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังคงมีหน้าที่และอำนาจที่จะ ดำเนินการไต่สวน และมีความเห็น หรือวินิจฉัยตามหน้าที่และอำนาจ ต่อไป แต่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสอบสวนและดำเนินการลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องตามควรแก่กรณีโดยเร็ว”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. แก้ไขร่างมาตรา ๘๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๙ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นตามมาตรา ๖๙ และเห็นว่าการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอาจจะเกิดความเสียหายให้แก่ทางราชการหรือเป็นอุปสรรคในการไต่สวนต่อไป ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราว ถ้าต่อมาผลการไต่สวนปรากฏว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช.

แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็วเพื่อดำเนินการให้ผู้ถูกกล่าวหา กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้บังคับบัญชามีอำนาจสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหา นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นเวลาหกเดือนหรือจนกว่าจะได้รับแจ้งผลการพิจารณาจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในหกเดือนนับแต่วันที่แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่พ้นกำหนดหกเดือนแล้วคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังไม่ได้มีคำวินิจฉัย ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหา กลับเข้าปฏิบัติงานต่อไป

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้ถือว่าผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา นั้น และมีอำนาจสั่งการตามวรรคสองได้

ความในมาตรานี้ไม่เป็นการตัดอำนาจของผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะดำเนินการตามอำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลที่ใช้บังคับกับผู้ถูกกล่าวหา นั้น

ความในมาตรานี้ไม่ใช่บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ”

๒. แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔๗ วรรคแปด เป็นดังนี้

“ภายใต้กำหนดอายุความและระยะเวลาตามมาตรา ๕๕ (๑) เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสามแล้ว ไม่ได้ตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังคงมีหน้าที่และอำนาจที่จะดำเนินการไต่สวนและมีความเห็น หรือวินิจฉัยตามหน้าที่และอำนาจ ต่อไป แต่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสอบสวนและดำเนินการลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องตามควรแก่กรณีโดยเร็ว”

มาตรา ๕๐

“มาตรา ๕๐ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนแล้วมีมติวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ถ้ามีมูลความผิดทางอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน ส่วนงานการไต่สวน เอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยังอัยการสูงสุดภายในสามสิบวัน เพื่อให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องคดีต่อไป

(๒) ถ้ามีมูลความผิดทางวินัย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน ส่วนงานการไต่สวน เอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนภายในสามสิบวัน เพื่อให้ดำเนินการทางวินัยต่อไป”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรกำหนดกรอบอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนเจ้าพนักงานของรัฐให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ (๒)

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๕๐ บัญญัติสอดคล้องกับมาตรา ๒๓๔ (๒) ของรัฐธรรมนูญแล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๙๑

“มาตรา ๙๑ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งสำนวนการไต่สวนให้อัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีอาญาให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งผู้ถูกกล่าวหาให้ไปรายงานตัวต่ออัยการสูงสุดตามวันเวลาที่กำหนด

หากผู้ถูกกล่าวหาไม่ไปรายงานตัวตามกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามมาตรา ๓๘ ต่อไป”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ความในวรรคสองของร่างมาตรา ๙๑ ควรกำหนดให้กรณีผู้ถูกกล่าวหาไม่ไปรายงานตัวตามกำหนด ถือว่ามีพฤติการณ์หลบหนีให้เป็นเหตุในการออกหมายจับตามมาตรา ๓๘

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรคงไว้ตามร่างเดิมของคณะกรรมการ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๙๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๙๒

“มาตรา ๙๒ เมื่ออัยการสูงสุดได้รับสำนวนคดีอาญา ตามมาตรา ๙๐ ให้อัยการสูงสุดพิจารณาเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับสำนวน

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗๗ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๐ มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๕ มาใช้บังคับกับการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ความในวรรคแรกของร่างมาตรา ๙๒ ควรกำหนดกรอบระยะเวลาที่ให้อัยการสูงสุดฟ้องคดี โดยเทียบเคียงกับกรอบระยะเวลาการพิจารณารายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามร่างมาตรา ๗๔ มาตรา ๗๕ และมาตรา ๗๗ วรรคสี่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรคงไว้ตามร่างเดิมของคณะกรรมการ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๙๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๙๓

“มาตรา ๙๓ เมื่อศาลที่มีเขตอำนาจพิพากษาในคดีที่อัยการสูงสุดเป็นโจทก์ตามสำนวนที่ได้รับจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ถ้าอัยการสูงสุดจะไม่อุทธรณ์หรือฎีกา ให้อัยการสูงสุดหารือกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก่อน ในกรณีที่มีความเห็นต่างกันและไม่อาจหาข้อยุติได้ ให้อัยการสูงสุดพิจารณาดำเนินการต่อไป โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมและประโยชน์ของประเทศเป็นสำคัญ และชี้แจงเหตุผลให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

เมื่ออัยการสูงสุดฟ้องคดีตามวรรคหนึ่งแล้ว จะถอนฟ้องมิได้ เว้นแต่จะได้รับการร้องขอจาก คณะกรรมการ ป.ป.ช. และอัยการสูงสุดเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมสมควรถอนฟ้องตามที่ขอ”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวสุจิตตา มโหธร อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีข้อสังเกตว่า การดำเนินคดีกับเจ้าพนักงานของรัฐหากเป็น “กรณีการถอนฟ้อง” ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ฟ้องเอง ควรบัญญัติเพิ่มเติมให้สามารถ “หารือ” หรือ “ขอความเห็น” จากอัยการสูงสุดได้ โดยหากอัยการสูงสุดเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมสมควรถอนฟ้อง ก็ให้ถอนฟ้องตามที่ขอได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรคงไว้ตามร่างเดิม เพราะแม้จะไม่ได้บัญญัติไว้ก็ตาม คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็สามารถหารือหรือขอความเห็นจากอัยการสูงสุดได้อยู่แล้ว การบัญญัติถ้อยคำดังกล่าวไว้อาจทำให้ตีความได้ว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องหารือหรือขอความเห็นจากอัยการสูงสุดในทุกกรณี

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๖

“มาตรา ๔๖ เมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหา ได้รับสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๔๐ แล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น พิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก โดยในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่าสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น แล้วแต่กรณี

กรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ ฝ่ายตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ

ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งสำนวนการไต่สวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังประธานคณะกรรมการตุลาการ ประธานคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานคณะกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ โดยเร็ว โดยให้ยึดสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นส่วนหนึ่งของความเห็นเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยในสำนวนการสอบสวนด้วย และเมื่อดำเนินการได้ผลประการใดแล้ว ให้แจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบผลการพิจารณา

การดำเนินการทางวินัยตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาส่งลงโทษผู้ถูกกล่าวหาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนหรือหลังที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติวินิจฉัยมูลความผิด เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติเมื่อพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๔๗ แล้ว แต่ไม่เป็นการตัดอำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการเพื่อดำเนินคดีอาญาต่อไป

สำหรับผู้ถูกกล่าวหาซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดในเรื่องที่ถูกกล่าวหา นั้น ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ในการส่งสำนวนการไต่สวนเพื่อดำเนินการทางวินัยกับผู้ถูกกล่าวหา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือประธานกรรมการ อาจมอบหมายให้เลขาธิการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ดำเนินการแทนก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรกำหนดเงื่อนไขการใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูกกล่าวหาต่างๆ ด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา ๙๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ใช้บังคับอยู่ปัจจุบัน และเป็นไปตามแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๒/๒๕๔๖ ที่กำหนดให้อุทธรณ์ได้เฉพาะดุลพินิจในการกำหนดโทษเท่านั้น ไม่รวมถึงระดับของโทษ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรคงไว้ตามร่างเดิมของคณะกรรมการ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๙๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๙๗

“มาตรา ๙๗ ในการพิจารณาลงโทษทางวินัยตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หากผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมีพยานหลักฐานอันแสดงได้ว่าผู้ถูกกล่าวหา มิได้มีการกระทำความผิดตามที่กล่าวหาหรือกระทำความผิดในฐานความผิดที่แตกต่างจากที่ถูกกล่าวหา ให้ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน มีหนังสือพร้อมเอกสารและพยานหลักฐานถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อขอให้พิจารณาทบทวนมตินั้นได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช.

เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ในการพิจารณาทบทวนตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาพยานหลักฐานโดยละเอียด เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเป็นประการใดให้แจ้งให้ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนทราบเพื่อดำเนินการต่อไปตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า กรณีที่กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่ต้องพิจารณาพยานหลักฐานโดยละเอียด ภายหลังจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติไปแล้วอันเกิดจากข้อทักท้วงของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ขัดต่อการใช้อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ และหากเป็นกรณีที่มีพยานหลักฐานอันแสดงได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดก็มีบทบัญญัติร่างมาตรา ๕๔ (๒) ที่กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจรับหรือยกเรื่องขึ้นพิจารณาได้อยู่แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดให้เป็นอำนาจของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมีข้อทักท้วงว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิด หรือการกระทำนั้นไม่เป็นความผิด เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมแล้วเห็นว่าสมควรที่จะทักท้วงได้

นายอธิคม อินทุภูติ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมีข้อทักท้วงว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิด หรือการกระทำนั้นไม่เป็นความผิด เป็นการขอให้ทบทวนมติซึ่งไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๔

“มาตรา ๔๔ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหานำคดีไปฟ้องต่อศาลปกครอง เพราะถูกลงโทษตามมาตรา ๔๖ ให้ศาลปกครองมีคำสั่งเรียกให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เข้ามาเป็นคู่กรณีในคดีด้วย ”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ควรกำหนดให้สำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนหลักในการพิจารณาของศาลปกครองด้วย

๒. ควรกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจชี้มูลความผิดทางวินัยได้ทุกฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ถูกกล่าวหาที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อให้เกิดความชัดเจน

๓. ควรกำหนดองค์กรชี้ขาดกรณีศาลปกครองและศาลยุติธรรมรับฟังพยานหลักฐานต่างกัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดองค์กรชี้ขาดกรณีศาลปกครองและศาลยุติธรรมรับฟังพยานหลักฐานต่างกันนั้นอาจขัดต่อรัฐธรรมนูญ และในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาต้องการอุทธรณ์ มีความเหมาะสมหรือไม่ที่จะให้ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษมีสิทธิอุทธรณ์คดีโดยตรงต่อศาลปกครอง โดยไม่จำเป็นต้องผ่านคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม เนื่องจากที่ผ่านมคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมไม่มีอำนาจวินิจฉัยว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดจริงหรือไม่ อีกทั้งยังทำให้คดีล่าช้าออกไปด้วย

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า เรื่องคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมนั้นบัญญัติในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ อย่างไรก็ดี แม้ว่าคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมไม่มีอำนาจวินิจฉัยว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดจริงหรือไม่ก็ตาม แต่ก็สามารถลดโทษให้น้อยลงในคดีที่หลักฐานยังไม่ชัดเจนได้ เช่น เปลี่ยนระดับการลงโทษจากไล่ออกเป็นปลดออก เป็นต้น ดังนั้น จึงเห็นว่าการให้อุทธรณ์ผ่านคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมยังคงมีความจำเป็น

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า การลัดขั้นตอนโดยให้ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษมีสิทธิอุทธรณ์คดีโดยตรงต่อศาลปกครอง มีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่าจะให้ศาลปกครองพิจารณาเรื่องดุลพินิจในการกำหนดโทษด้วยหรือไม่ เพราะหน้าที่และอำนาจของศาลปกครองคือพิจารณาคำสั่งทางปกครองว่าชอบหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย การให้ศาลปกครองก้าวล่วงไปถึงดุลพินิจในการกำหนดโทษว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดหรือไม่ หรือการลงโทษนั้นถูกต้องหรือไม่ อาจเป็นปัญหาได้

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔๔ เป็นดังนี้ “ผู้ซึ่งถูกลงโทษตามมาตรา ๔๖ ที่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง จะฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ถูกลงโทษโดยไม่ต้อง

อุทธรณ์ ตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้น หรือจะดำเนินการอุทธรณ์ตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้น ก่อนก็ได้ ในกรณีที่ผู้ถูกตักส่งทลงโทษนำคดีไปฟ้องต่อศาลปกครอง เพราะเหตุตักส่งโทษตามมาตรา ๕๖ โดยมีได้ฟ้องคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ศาลปกครองมีคำสั่งเรียกให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เข้ามาเป็นคู่กรณี ในคดีด้วย”

พลเอก อัฐพร เจริญพานิช กรรมการ สอบถามว่า กรณีโทษทางวินัยของข้าราชการทหารนั้น จะเป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ โดยหากมีการลงโทษทางวินัยแล้ว ต้องการอุทธรณ์ให้อุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชา ไม่ได้อยู่ในอำนาจของศาลปกครองหรือศาลใด จะต้องดำเนินการอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีโทษทางวินัยของข้าราชการทหารนั้นอาจจะต้องให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖

นายอธิคม อินทุภูติ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ไม่ควรกำหนดให้ศาลปกครองมีคำสั่งเรียกให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เข้ามาเป็นคู่กรณีในคดี เพราะอาจทำให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องเข้ามาเป็นคู่กรณีในทุกคดี แต่ควรกำหนดให้ศาลปกครองแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ และเป็นสิทธิของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการพิจารณาว่าจะเข้ามาเป็นคู่กรณีในคดีด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๙๙ เป็นดังนี้ “ผู้ซึ่งถูกลงโทษตามมาตรา ๙๖ ที่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง จะฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ถูกลงโทษโดยไม่ต้องอุทธรณ์ ตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้น หรือจะดำเนินการอุทธรณ์ตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้น ก่อนก็ได้ ในกรณีที่ผู้ถูกตักส่งทลงโทษนำคดีไปฟ้องต่อศาลปกครอง เพราะเหตุตักส่งโทษตามมาตรา ๕๖ โดยมีได้ฟ้องคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ศาลปกครองมีคำสั่งเรียกให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ และให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีสิทธิขอเข้ามาเป็นคู่กรณีในคดีด้วยได้” อย่างไรก็ตาม เห็นว่า เพื่อให้การพิจารณาครบถ้วนสมบูรณ์ การแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๙๙ ควรต้องรอคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๙๙

มาตรา ๑๐๑

“มาตรา ๑๐๑ เจ้าพนักงานของรัฐตำแหน่งใดจะต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยให้นำความในวรรคสองของมาตรา ๑๐๐ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรบัญญัติให้ชัดเจนเกี่ยวกับความว่า “คู่สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภรรยาโดยมิได้จดทะเบียน” นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีข้อสังเกต

ว่าการแก้ไขจากคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” เป็นคำว่า “เจ้าพนักงานของรัฐ” อาจไม่สอดคล้องกับ มาตรา ๒๓๔ (๓) ของรัฐธรรมนูญ ที่บัญญัติว่า “กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สิน และหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการ ตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต”

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อคำว่า “เจ้าพนักงานของรัฐ” มีความครอบคลุมกว่าคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ควรใช้คำว่า “เจ้าพนักงานของรัฐ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๐๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐๓

“มาตรา ๑๐๓ การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ยื่นพร้อมหลักฐาน ที่พิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งหลักฐานการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยในกรณียื่นเป็นเอกสารผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ใน บัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของเอกสาร ประกอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นด้วย ทั้งนี้ ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการ ให้รวมทั้ง ทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศ และให้รวมถึงทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวที่มอบหมายให้อยู่ในความ ครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมด้วย

หลักเกณฑ์ ระยะเวลา การขยายระยะเวลา วิธีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และหลักฐาน ประกอบตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยอาจกำหนดให้ยื่นด้วยวิธีการทาง อิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ การกำหนดดังกล่าวให้คำนึงถึงวิวัฒนาการของเทคโนโลยี และกำหนดให้สอดคล้องกับ การใช้อิเล็กทรอนิกส์แทนการใช้เอกสารได้ด้วย ระยะเวลาที่กำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว ต้องไม่น้อยกว่าหกสิบวัน

การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นตามกำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) ตำแหน่งตามมาตรา ๑๐๐ (๑) (๒) (๓) และ (๔) ให้ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง
(๒) ตำแหน่งอื่นที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด นอกจาก (๑) ให้ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่งและเมื่อ พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และทุกสามปีที่ตลอดเวลายังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีตาม (๑) ถ้าพ้นจากตำแหน่งและได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่งใหม่ภายใน หนึ่งเดือน ผู้นั้นไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินกรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีเข้าดำรงตำแหน่งใหม่ แต่ไม่ต้องห้ามที่ผู้นั้นจะยื่นเพื่อเป็นหลักฐาน

ในกรณีตาม (๑) (๒) ถ้าเจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีหน้าที่ต้องยื่น บัญชีทรัพย์สินและหนี้สินด้วย เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินใหม่ แต่ไม่ต้องห้ามที่ผู้นั้นจะยื่นเพื่อเป็นหลักฐาน”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า กรณีตาม

วรรคสี่ที่กำหนดให้ไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินกรณีพ้นจากตำแหน่งและเข้าดำรงตำแหน่งใหม่ เห็นควรให้ยังคงต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินกรณีพ้นจากตำแหน่ง เพื่อให้สามารถตรวจสอบ เปรียบเทียบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๐๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐๔

“มาตรา ๑๐๔ เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดเผยข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับจำนวนทรัพย์สินและหนี้สิน ที่ตั้งของทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๐๐ (๑) เฉพาะนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา และมาตรา ๑๐๐ (๒) และ (๓) รวมทั้งของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลดังกล่าว ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว ข้อมูลโดยสรุปดังกล่าวต้องไม่ระบุถึงรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สินหรือข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่จำเป็นหรือที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเจ้าของข้อมูลได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจกำหนดตำแหน่งที่ต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มได้

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๑๐๔ เป็นดังนี้ “เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดเผยข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับจำนวนทรัพย์สินและหนี้สิน ที่ตั้งของทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๐๐ (๑) เฉพาะนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลตามมาตรา ๑๐๐ (๒) และ (๓) รวมทั้งของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลดังกล่าว ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว ข้อมูลโดยสรุปดังกล่าวต้องไม่ระบุถึงรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สินหรือข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่จำเป็นหรือที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเจ้าของข้อมูลได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๑๐๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๔ เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดเผยข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับจำนวนทรัพย์สินและหนี้สิน ที่ตั้งของทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๐๐ (๑) เฉพาะนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลตามมาตรา ๑๐๐ (๒) และ (๓) รวมทั้งของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลดังกล่าว ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว ข้อมูลโดยสรุปดังกล่าวต้องไม่ระบุถึงรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สินหรือข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่จำเป็นหรือที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเจ้าของข้อมูลได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด”

มาตรา ๑๐๖

“มาตรา ๑๐๖ บัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่มีผู้ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้สำนักงานจัดให้มีมาตรการป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงข้อความหรือเอกสารได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิชาญ พล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรตัดร่างมาตรานี้ออก เนื่องจากการกระทำที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงข้อความในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินมีความรับผิดชอบทางอาญาอยู่แล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๑๐๖ เป็นกรณีที่ต้องการแก้ไขปัญหาที่กรรมการ ป.ป.ช. หรือเจ้าหน้าที่ต้องลงลายมือชื่อรับรองในเอกสารทุกแผ่น โดยเปิดช่องว่าหากสำนักงาน ป.ป.ช. จัดให้มีมาตรการป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงข้อความหรือเอกสารวิธีอื่นได้ โดยที่ไม่ต้องลงลายมือชื่อรับรองในเอกสารทุกแผ่นก็สามารถใช้วิธีการนั้นได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๐๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐๘

“มาตรา ๑๐๘ ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและตามบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นไว้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ครั้งแรก และเมื่อมีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินครั้งต่อ ๆ ไป ให้ตรวจสอบถึงความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินด้วย

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานใต้สวน ดำเนินการตรวจสอบตามวรรคหนึ่งก่อนเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลาที่จะต้องตรวจสอบให้แล้วเสร็จ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิชาญ พล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. เลือกตรวจบัญชีตามความสำคัญ เช่น กรณีบุคคลที่สื่อมวลชนติดตามและให้ความสนใจ โดยสามารถกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐบางตำแหน่งหรือบางระดับ หรือเฉพาะมูลค่าทรัพย์สินที่มีจำนวนมาก ตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ประธานกรรมการกล่าวว่า การเลือกตรวจบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามความสำคัญ เป็นการเลือกตรวจบางกรณีไม่สามารถกระทำได้ เพราะขัดต่อรัฐธรรมนูญและยังเป็นการเลือกปฏิบัติอีกด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๐๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๐

“มาตรา ๑๑๐ ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งให้หน่วยงานของรัฐหรือ สถาบันการเงิน หรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบความถูกต้องหรือความมีอยู่จริงตามที่ปรากฏในรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นไว้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือทรัพย์สินหรือหนี้สินอื่นใดที่มีได้แจ้งไว้ในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และแจ้งผลให้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยมีให้นำบทบัญญัติของกฎหมายที่ห้ามหน่วยงานใดเปิดเผยข้อมูลในความครอบครองมาใช้บังคับกับการแจ้งข้อมูลดังกล่าว”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ควรกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งให้หน่วยงานส่งข้อมูลของบุคคลมาเก็บไว้ในฐานข้อมูลของสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อประโยชน์และความรวดเร็วในการดำเนินการตรวจสอบภายในกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

๒. ควรกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานหรือสถาบันทางการเงินเกี่ยวกับผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๕/๑

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งให้หน่วยงานของรัฐอื่นหรือเอกชนส่งข้อมูลใด ๆ มาให้อยู่แล้ว และมีอำนาจที่จะจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวไว้ในฐานข้อมูล แต่การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐอื่นต้องส่งข้อมูลมาให้ทั้งหมดอาจไม่สมประโยชน์ และจะเป็นการสร้างภาระในการจัดเก็บข้อมูลเหล่านั้นด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๑

“มาตรา ๑๑๑ ในกรณีที่ผลการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินแล้วพบว่า มีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนเพื่อร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไป”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการยึด หรืออายัดทรัพย์สินที่อยู่ในระหว่างการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามหมวดนี้ เนื่องจากร่างมาตรา ๖๘ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้อำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินเฉพาะในชั้นไต่สวนข้อเท็จจริงเท่านั้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า การจะยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้นั้นจะต้องไต่สวนข้อเท็จจริงก่อนว่า บุคคลนั้นมีความผิดหรือไม่ เมื่อพบว่ามีความผิดจึงจะสามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๒

“มาตรา ๑๑๒ เมื่อปรากฏว่าผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้นั้นทราบและดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) กรณีเป็นบุคคลตามมาตรา ๑๐๐ (๑) (๒) และ (๓) ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อวินิจฉัย

(๒) กรณีเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐให้เสนอเรื่องต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเพื่อวินิจฉัย

ในการดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคหนึ่งให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๕ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ควรกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการแทนได้ด้วย และเห็นควรกำหนดบทดังกล่าวไว้ในบททั่วไป เพื่อให้สามารถใช้ได้กับการดำเนินคดีทางศาลทุกกรณี

๒. ควรกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจกำหนด ระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการกรณีจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ปกปิด แจ้งเท็จ เพราะเป็นกระบวนการคนละขั้นตอนกับเรื่องไต่สวน

๓. เรื่องจงใจ หรือยื่นเท็จ หรือปกปิด ในหลักการเดิมได้กำหนดเรื่องที่ทำให้พ้นจากตำแหน่งไว้ด้วย แต่ในร่างที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมมีเพียงบทลงโทษทางอาญาเท่านั้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า อำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยมีพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือเท่านั้น

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๔

“มาตรา ๑๑๔ ในการไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยว่าผู้ใดร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจตรวจสอบที่มาของทรัพย์สินและหนี้สิน การเคลื่อนไหวทางการเงิน หรือการทำธุรกรรมของบุคคลนั้น และดำเนินการอื่นใดเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมาประกอบการวินิจฉัย และในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไว้แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเป็นการยื่นตามมาตรา ๑๒๗ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. นำบัญชีทรัพย์สินมาพิจารณาเพื่อเทียบเคียงกับทรัพย์สินที่มีอยู่ในขณะดำเนินการไต่สวน ประกอบกับรายได้และรายจ่าย และการเสียภาษีเงินได้ของผู้นั้น และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตาม

รายการและภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ไม่ว่าผู้นั้นจะได้เคยยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินมาก่อนแล้วหรือไม่ก็ตาม

ระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวันแต่ไม่เกินหกสิบวัน

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนตามวรรคหนึ่งแล้ว แม้ผู้ถูกกล่าวหาจะถึงแก่ความตายก็ไม่ตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการตรวจสอบต่อไป แต่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่ผู้นั้นถึงแก่ความตาย

ในการนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจจ้างที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบหาข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือหนี้สิน และการดำเนินคดีในการติดตามทรัพย์สินในต่างประเทศได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวสุจิตตา มโหธร อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ในวรรคสองควรขยายกรอบระยะเวลาในการตรวจสอบ เนื่องจากมีรายละเอียดของทรัพย์สินและหนี้สินหลายประเภท และจำนวนมาก ซึ่งยากต่อการหาที่มาและประเมินราคาทรัพย์สิน

๒. กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาถึงแก่ความตาย ไม่ควรกำหนดกรอบระยะเวลาในการติดตามทรัพย์สินคืน นับแต่ผู้ถูกกล่าวหาถึงแก่ความตาย เนื่องจากทรัพย์สินที่ร่ำรวยผิดปกติเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน แต่ควรกำหนดให้ทายาทสามารถชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแทนผู้ตายได้ด้วย ซึ่งจะสอดคล้องกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๓. ควรกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการไต่สวนเรื่องร่ำรวยผิดปกติและการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน กรณีผู้ถูกกล่าวหาตายไม่ว่าจะตายก่อนหรือระหว่างไต่สวนก็ตาม โดยไม่จำกัดระยะเวลาสองปี ตามร่างมาตรา ๕๗ และร่างมาตรา ๑๑๔

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในคดีอาญาที่ผู้ต้องหาถึงแก่ความตาย ศาลจะดำเนินคดีต่อไปเพื่อรับทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดได้หรือไม่

นายอธิคม อินทุภูติ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า เมื่อผู้ต้องหาถึงแก่ความตาย สิทธินาคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๑)

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๕

“มาตรา ๑๑๕ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งข้อกล่าวหาว่าร่ำรวยผิดปกติแล้วให้ผู้ถูกกล่าวหา มีหน้าที่ พิสูจน์หรือแสดงที่มาของรายได้หรือทรัพย์สินของตน”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวสุจิตตา มโหธร อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ควรกำหนดภาระการพิสูจน์ของผู้ถูกกล่าวหา รวมถึงทายาทของผู้ถูกกล่าวหาที่ถึงแก่ความตายด้วย

๒. เห็นควรกำหนดเรื่องการดำเนินการกับบุคคลที่ให้การช่วยเหลือผู้ถูกกล่าวหาในการโอน ยักย้าย แปรสภาพ หรือซุกซ่อนทรัพย์สินไว้ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรคงไว้ตามร่างเดิมของคณะกรรมการ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๖

“มาตรา ๑๑๖ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนแล้วและมีความเห็นว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน สำนักงานการได้สวน เอกสาร พยานหลักฐาน และความเห็นไปยังอัยการสูงสุดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มามีมติ เพื่อให้อัยการสูงสุดดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นรวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ โดยให้นำมาตรา ๘๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวสุจิตตา มโหธร อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่มหลักการพิสูจน์กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของบุคคลที่สาม โดยกำหนดให้บุคคลผู้ที่ยังว่าเป็นเจ้าของ หรือผู้รับโอนทรัพย์สินจากผู้ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นว่าร่ำรวยผิดปกติมีภาระการพิสูจน์ในเรื่องดังกล่าว

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรคงไว้ตามร่างเดิมของคณะกรรมการ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๘

“มาตรา ๑๑๘ ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้องคดีตามมาตรา ๑๑๗ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ ให้รับทรัพย์สินที่ผู้นั้นได้มาจากการกระทำความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ให้นำความในมาตรา ๘๒ มาใช้บังคับกับกรณีร่ำรวยผิดปกติด้วย

ในกรณีที่อัยการสูงสุดยื่นคำร้องขอตามมาตรา ๑๑๗ สำหรับบุคคลอื่นที่มีใช้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ในฐานะเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนด้วย ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจพิจารณาและพิพากษาคดีสำหรับบุคคลดังกล่าวได้ด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวสุจิตตา มโหธร อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรกำหนดให้ศาล

มีอำนาจที่จะหักส่วนแบ่งของทรัพย์สินหรือจำนวนเงินที่จะถูกสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินเพื่อส่งเข้าเป็นรายได้ของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า การหักส่วนแบ่งของทรัพย์สินหรือจำนวนเงินที่จะถูกสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินเพื่อส่งเข้าเป็นรายได้ของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จะทำให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้มีส่วนได้เสียและมีการขัดกันแห่งผลประโยชน์

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๒๐

“มาตรา ๑๒๐ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ใต้อานาจและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐรั่วรัวผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสาร พยานหลักฐาน และความเห็นไปยังอัยการสูงสุดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มามีมติ เพื่อให้อัยการสูงสุดดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่รั่วรัวผิดปกติตกเป็นของแผ่นดินต่อไป และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ และมาตรา ๑๑๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยข้อเท็จจริงโดยสรุปไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนของผู้ถูกกล่าวหาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่วินิจฉัย เพื่อส่งลงโทษไล่ออกภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง โดยให้ถือว่ากระทำการทุจริตในวงราชการ

ความในวรรคสองมิให้ใช้บังคับกับผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ใต้อานาจและวินิจฉัยว่าข้าราชการดังกล่าวรั่วรัวผิดปกติ ให้แจ้งให้ประธานกรรมการแจ้งไปยังประธานคณะกรรมการตุลาการ ประธานคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานคณะกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ แล้วแต่กรณีต่อไป และในกรณีที่มีการสั่งให้พ้นจากราชการ ให้ถือว่าเป็นการให้พ้นจากราชการเพราะกระทำการทุจริตในวงราชการ

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหาร ท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้ส่งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยข้อเท็จจริงโดยสรุปไปยังปลัดกระทรวงมหาดไทยสำหรับกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับท้องถิ่นอื่น และให้ปลัดกระทรวงมหาดไทย หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีสั่งถอดถอนจากตำแหน่งภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการทุจริตในวงราชการ

ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนตามวรรคสอง หรือปลัดกระทรวงมหาดไทย หรือผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคสี่มีอำนาจสั่งไล่ออกหรือถอดถอนได้โดยไม่ต้องสอบสวนหรือขอความเห็นชอบจากองค์กรบริหารงานบุคคล”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวสุจิตตา มโหธร อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๒๐ วรรคหนึ่ง กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาดำรงตำแหน่งอัยการสูงสุด ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้ยื่นคำร้องต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๐ (๓)

๒. คำว่า “ทุจริตในวงราชการ” ตามวรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ไม่ได้กำหนดค่านियามไว้ในร่างมาตรา ๔ ดังนั้น จึงเห็นควรใช้คำว่า “ทุจริตต่อหน้าที่”

๓. ตามวรรคสี่ และวรรคห้า เห็นควรใช้ถ้อยคำตามกฎหมายปัจจุบันมาตรา ๘๐ (๔) ที่ใช้คำว่า “ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน” แทนการกำหนดตำแหน่งเพื่อให้ครอบคลุมทุกตำแหน่ง เนื่องจากกรณี “ผู้ว่ากรุงเทพมหานคร” ผู้มีอำนาจถอดถอน คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยมีมติคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร และกรณีการถอดถอน “นายกเทศมนตรีเมืองพัทยา” ผู้มีอำนาจคือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตามมาตรา ๕๐ และมาตรา ๙๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวหาว่า กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาดำรงตำแหน่งอัยการสูงสุดมีการบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการไว้แล้วในร่างมาตรา ๙๔

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสี่ และวรรคห้า เป็นดังนี้

“ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้ส่งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยข้อเท็จจริงโดยสรุปไปยังปลัดรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสำหรับกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับท้องถิ่นอื่น และให้ปลัดรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีสั่งถอดถอนจากตำแหน่งภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการทุจริตในวงราชการ

ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนตามวรรคสอง หรือปลัดรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยหรือผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคสี่มีอำนาจสั่งไล่ออกหรือถอดถอนได้โดยไม่ต้องสอบสวนหรือขอมติจากคณะรัฐมนตรี หรือความเห็นชอบจากองค์กรบริหารงานบุคคล”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๒๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๒๐ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน ส่วนงานการไต่สวน เอกสาร พยานหลักฐาน และความเห็นไปยังอัยการสูงสุดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มมีมติ เพื่อให้อัยการสูงสุดดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่ร้ายวยผิดปกติตกเป็นของแผ่นดินต่อไป และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ และมาตรา ๑๑๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยข้อเท็จจริงโดยสรุปไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนของผู้ถูกกล่าวหาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่วินิจฉัย เพื่อสั่งลงโทษไล่ออกภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง โดยให้ถือว่ากระทำการทุจริตในวงราชการ

ความในวรรคสองมิให้ใช้บังคับกับผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนและวินิจฉัยว่าข้าราชการดังกล่าวร้ายวยผิดปกติ ให้แจ้งให้ประธานกรรมการแจ้งไปยังประธานคณะกรรมการตุลาการ ประธานคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานคณะกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ

ข้าราชการฝ่ายตุลาการ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ แล้วแต่กรณีต่อไป และในกรณีที่มีการสั่งให้พ้นจากราชการ ให้ถือว่าเป็นการให้พ้นจากราชการเพราะกระทำการทุจริตในวงราชการ

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้ส่งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยข้อเท็จจริงโดยสรุปไปยัง ยี่สิบสี่รัฐมนตรีกว่าการกระทรวงมหาดไทย สำหรับกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับท้องถิ่นอื่น และให้ ยี่สิบสี่รัฐมนตรีกว่าการกระทรวงมหาดไทยหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีสั่งถอดถอนจากตำแหน่งภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการทุจริตในวงราชการ

ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนตามวรรคสอง หรือ ยี่สิบสี่รัฐมนตรีกว่าการกระทรวงมหาดไทยหรือผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคสี่มีอำนาจสั่งไล่ออกหรือถอดถอนได้โดยไม่ต้องสอบสวนหรือ ขอมติจากคณะรัฐมนตรี หรือความเห็นชอบจากองค์กรบริหารงานบุคคล”

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

๔.๑ นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เสนอให้ที่ประชุมพิจารณาถ้อยคำในหนังสือความเห็นของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญขอความเห็นเกี่ยวกับมาตรา ๒๓๔ (๒) และ (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งมีประเด็นเกี่ยวกับการใช้อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่า เป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยที่ประชุมได้พิจารณาและแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำเล็กน้อยเพื่อให้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย

๔.๒ ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพฤหัสบดี ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๓.๐๕ นาฬิกา

นายเฉลิมศักดิ์ ใจธานี

วิทยากรชำนาญการ

นายเผ่าพันธุ์ นวลสง

นิติกรชำนาญการ

นางสาวอัจฉรา สอนสมุทร

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์